

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 31րդ տարեյրթանի (1915 օգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգացին է 20 ֆրանց. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանց, ԿԱՆԻՒԿ: Ամսական բաժնորգացին է 2 ֆրանց. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանց. Եւսական կամ դրամ զրկել այս հասցեով.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԼԱ ՏԱՐԻ

Թիւրքիայի

1915 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 18 ԻՆ

(Ն.Տ. 1915 Օգոստոս 26)

ԳՍԵՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառոտելով և կամ մամուր միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Գարուար չէ վերագրանուել չհրատարակուած ձեռագիրները:

Ծանուցումներ կընդունուին Հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ դիրք 1 ամիսով կարժէ. 1 զլխագիրը 2 ամիսով:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

ԲԱՑՈՒԱԾ Ե ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

"ԱՐՄԵՆԻԱ" ԼԱ ՏԱՐԵՇԵՐԱՆԻՆ

(1915 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1916 ՅՈՒԼԻՍ)

Ամբողջ 31րդ տարեյրթանի (1915 օգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգացին է 20 ֆրանց (4 տոյար ամե-րիկեան կամ 7 րուբլ և 50 կպկ. ուս-սակաւ) ամէն տեղի համար, ի բաց ա-ռեալ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի, ուր կը գրկուի կէս բաժնորգացնով, այ-սինքն ամբողջ տարեյրթանի համար 10 ֆրանց: Բաժնորգացնով համար 2 ֆրանց (40 սենց = 75 կպկ.) հաշուելով, կամ 1 ֆրանց Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար:

Յայտնի է արդէն թէ անոնք որ ձերբակրուի Օսմանական արքայազն-ւած են մեր հրատարակած Օսմանական կառնական հանձնագրին համեմատ, ի-րաւունք կունենան Արմենիա ստա-նայու, քանի՜ անձի համար որ ուզեն, իրենց ստացած քաղաքի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորգացնով, այ-սինքն ամբողջ չրջանին համար 10 ֆրանցով կամ ամսական 1 ֆրանց, Կարելի է նաեւ Օսմանական Նշանակած բաժնորգի հասցէին ուղղակի զրկել թերթը, 1/2 ֆր. (2 1/2 տր.) բաժ-նորգացնով:

Մ. ՓԱՐՏՈՒԹԻՒՆԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Ֆր. միգմ.
Ս. Հայ գլխագրութիւնի մը	
Բ. տպագր.	40
Բ. — Ե. (Սպասած)	
Բ. Թիւրքիայի Հայերէն և իրենց գրացիներ (Գրեց	
Մ. Աւետիսեան)	50
Բ. Եւրոպական յաշարար	
(Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրլի	20
Ժ. Թանա Բոցարիս	20
Ժ. Նմանքի Մ. Փարսկա-նայ իրարմ ուսանաւոր-ներէն	15
Ժ. Մի պարկազ հայկեանսի	
(Պարսկաստանի Յեղափո-խութեան ծագման պատ-մութիւնը)	1,40
Ժ. Մի պարկազ	20
Մարտիկէն զորս զրկուած փոստի ծախ-սը կը վճարուի հրատարակողին:	

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Միշտ աւելի ի կորով եւ միշտ աւելի յա-ռաջ. — Կոչ. — Հայաստանի դրուժի-ւնք եւ Ազգիւս. — Հայաստանս պրօպա-գանդ իտալիայի մէջ. — Բաց նամակ հայ հարուստներուն. — Կողջունները սըր-տոտ ժէտեր. — Հայաստանի ոգին. — Հայերը Թիւրքիայի մէջ. — Թիւրքական յուրեր. — Սիրիայի Ծովեզերքը. — Տար-տանէլ. — Պալքանեան չեզոք տէրու-թիւնները. — Մարտիկաքանակ Պուլկար-ների զօրակոչը. — Համեմատական պա-տերազմը. — Ծանուցումներ:

ՄԻՇՏ ԱԻԵԼԻ ԿՈՐՈՎ ԵՒ ՄԻՇՏ ԱԻԵԼԻ ԲԱՌԱՋ

Նոր փախտականներ, նոր ջար-գեր, նոր տարագրութիւններ ու վերջապէս նոր ցաւեր. ո՞վ չը հոր-վեր այսօր այս պայմանագրական բառերը, ո՞վ յաւազեր, ո՞վ չար. ու սակայն նոր չէին այս ամէնը, նոր չէին, այլ կրկնութիւնը հինի, պար-բերական տպագրութիւնը անցեալի պատմութեան, քիչ մ'աւելի ճոխա-ցած, քիչ մ'աւելի ցայտուն:

Ու երբ անկին մահուան դուռը հասած արիւնի ժողովուրդը իր հե-րոսական կռիւր գեռ կը յամառի շարունակել, դեռ կը յամառի պըղ-տիկ և ջախջախ բազուկներով հար-ւածել զինք Կարուածողը, ասոյին, խաղաղ ուսաններու մէջ հայկական այլ ձայներ կը լսուին, կը լսուին մեղկերու և թուլամորթներու յատուկ յուսահատ ձայներ, կը լսուին խոպոտ ձայներ:

Բայց Հայաստանէն այդ չեն պա-հանջեր. ո՞վ կուզէ անարգել մեր փառքի ամբողջ պատմութիւնը, թո՛ղ յուսահատի ան. ո՞վ կուզէ հեգնել այնտեղ ինկող բիւր դիակներու փա-ռաւոր սրբութիւնը, թո՛ղ վհատի ան. անսանձ փոթորկին տակ ճղա-կոտոր եղող հնարմատ և պողպատու ծառին ճարճատն է այս, ազնուական ծառին ճիշն է այս:

Ո՛ր, պէտք է անասան մնալ յու-սահատութեան դիմաց և սատանիլ պարտականութեան առջև. պէտք է կորով, պէտք է ոյժ միշտ յառաջ քաշելու համար. Հայաստան ինքն իսկ կուտուցանէ մեզ այս, երբ ան իր վրայ իջնող անողք հարուածներուն

տակ փոխանակ յուսահատ և յոգ-նած վար ինչպէս, կուրծք կուտայ դեռ, կը զարնէ և կաղաչակէ. և վատ են իր այն դաւակներ որոնք այդ հարուածներու ձայնէն իսկ, որ հեռուներէն կը հասնի, սարսափա-հար դասարիք կըլլան փոխանակ օգ-նութեան հասնելու, փոխանակ ի-րենց պարարտ և անեղծ բազուկ-ներով իրենց հայրենիքին մղած ան. հաւատար կուրին ոյժ տալու:

Որքան ծանր ըլլան հարուածները, նոյնքան ուժեղ պէտք է ըլլայ դի-մադրութիւնը. մեր նուիրական հայ-րենիքի դանկին իջած հարուածնե-րը մեր հաստատամտութեան և կամ-քանքան կոտոր հարուածներ թո՛ղ ըլլան, Պէտք է քալել մինչև վերջին պահը, մինչև փրկական հանգիս-տը, նոյն ուղիին, կուրի և զիմա-դրութեան ուղիին, հայ կամաւորնե-րու ուղիին. ճանքան երկար է և դժուարին բայց ոչ անանցանելի: Ազատութեան ճանապարհը անցորդ-ներու կը կարօտի ու այդ անցորդ-ները պիտի ըլլան հայ երիտասարդ-ները, ու մնացեալները պէտք է լե-ցընեն անոնց մախալները:

Ու ամէնքը, ամէնքը վերջա-պէս վրէժի երգը չըթնենուն, կա-տաղի և անընկճելի դարձած նա-հատակուող Հայերու արիւնէն, պիտի վազեն, պիտի վազեն անընդհատ ու անխնայ, գէպի հոն ուր իրենց արի-նակից կտորները, արիւնն ու ար-ցունքը իրար խառնած, ամենէնեղե-րական և սակայն ամենէն փառաւոր մահով կը մահանան:

Միշտ աւելի ի կորով, միշտ աւելի յառաջ...:

Թ. ԵՂԻՇԷ

ԿՈՉ

Հայրենակիցներ:

Ներկայիս իթթիհատեան գա-զանարարոյ կառավարութեան կող-մէ կազմակերպուած և գործադ-րուած անյուր խժժութիւնները հետզհետէ իրենց ուսրսափելի ման-րամանութիւններով երևան կու-գան: Ընդհանուր կոտորած, զան-գուածային տեղահանում, աքսոր,

կախաղան, բռնի իսլամացում, կա-նանց և ազնկանց բռնաբարում և դեռ չգիտենք ինչեր՝ գործադրուած են բոլոր հայ կեդրոններու մէջ, ի սպառ բնաջինջ ընելու համար Հա-յոթիւնը: Հայ քաջարի կամաւոր-ներու բանակները, որոնք թէև ին-չախօրէն կը յառաջանան Ռուսերու հետ Հայաստանի մէջ՝ սակայն չեն կարող արգելք ըլլալ ամբողջ երկ-րին մէջ գործուած այդ ուեղներուն. միւս կողմէ առստական ուսհմանա-գլխի մօտ եղած այն հազարաւոր ընտանիքները, որոնք հազիւ պըը-ծած են այդ բարբարոսութիւններէն և սպոտաւանած կովկաս՝ նոր բեռ մ'անգամ են ողբանցի Հայրենիք:

Ուրի թերթերը միմայն օգնու-թիւն կաղաղակեն. վեհ. կաթողի-կոսը կանգալներով և նամակներով աշխարհիս յորս կողմը ցրուած բո-լոր Հայերուն կոչ կընէ. Բայց ինչ ըրաւ Մարտիկի Հայութիւնը. չենք կարծեր թէ իրեն կարողութեան չափով մասնակցեցաւ այդ մեծ ձեռ-նարկին: Այդ նպատակաւ Մար-տիկի մէջ կազմուած է Հայ երիտու-սարդաց Միութիւն մը, որ արդէն ար-տօնուած է կառավարութեան կող-մէ և որուն գլխաւոր նպատակն է կեանքով, դրամով և ամէն գնով օգ-տակար ըլլալ Հայրենիքին՝ միշտ նա-խապատուութիւն տալով օրուայ ան-հրաժեշտ պահանջներուն: Միւ-թեան Ընդհ. ժողովը ընտրած է իւր վարչութիւնը հետեւեալ անձե-րէ. Գարուններ:

Արշակ Թորոսեան — Առնմուպետ
Գառնիկ Տիարպէքիբեան — Փոխ-Առնմուպետ
Գեորգոս Զամարեան — Առնմուպետ
Համարաձու Տիւրքիբեան — Գան-նապետ

Մարտիրոս Մինասեան, Գարե-գին Գիլգիբեան, Եղիշէ Թորոսեան — Խորհրդակցաններ:

Արդ Միութիւնս կոչ կընէ բոլոր Հայերուն անխտիր՝ իրենց կարո-զութեան համապատասխան գու-մարներով օգնութեան փութալ ազ-գին անսահման ցաւերուն: Այս նը-պատակաւ կը բանայ նախ ցուցակ մը ի նպատու կովկասահայ կամա-ւորներու որուն մէջ արձանագըը-

առջնորդ ամսե ամիս որոշ գումար
մը կը վճարեն. ասկէ զատ կընդուն.
ւիննանուիրատուութիւններ որոնք
ամբողջ պիտի ուղարկուին թիֆլիսի
«Ազգ. Բիւրոյին» իր նպատակին
գործածուելու համար: Ապահով ենք
թէ գոնէ այս անգամ գաղութա
պարտաճանաչութիւնը պիտի ունեն.
նայ տոտաճանաչ մասնակցութեամբ
մը արտասահմանի բոլոր հայ գա.
ղութներուն մէջ իր թիւին համե.
մատութեամբ պատուաւոր տեղ մը
գրաւելու և օրինակ հանդիսանալու
ուրիշներուն: Հակառակ պարագային
աշտանի գումարներուն մարդկու.
թեան և մեր իրաւունքն առջին:
Պաշտօնական դրոյթ լինենքը պիտ.ք
ե ուղղել վարչութեան Առնեմապետի
հասցէին՝

Archag Torossian
21, rue Thubaneau, 21
Entrepôt d'œufs
Իսկ գրամ պէտք է դրկել գան.
ձապահ հասցէին՝
H. Dulguérian
93 Boite postale, Centrale
Առնեմապետ
Արշակ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
Առնեմապետ
Պետրոս ԶԱՄԲԱՐՅԱՆ
Մարտի 3, 1915

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ
(Եւր. Եր. Թու. Էն)
Լատին. 1, օգոստոս 1915
III. «Daily News» եւ Հայաստանի
ող ընդունելունը

Հակառակ վերջին քառամսեակին
մէջ իր կրած տրամապահ փոփո.
խութիւններին՝ «Տէլի Եւրոպ. Գեռ»
կը նկատուի անդիտական օրգոսոքս
ազատականութեան տանգական օր.
կանը: Եօքայողի մի յայտնի վաճա.
ռականի ձեռք անցնելէ ի վեր թեր.
թը ընդունաբար չէ ձեռքած նոյնը
ինչ որ էր 1876-78ի պուկարական
ազատագրութեան պայքարին մա.
մանակ: Ատով հանգերէ՝ «Տէլի
Եւրոպ. Գեռ» ալ սկսեւ է հրատարակել
լուրեր Հայաստանի գրութեան մա.
սին: Օգոստոս 7ի թուին մէջ «Հա.
յաստանի ողբերգութիւն» վերնա.
գրին տակ խմբագրականով մը գրը.
ւած է հետեւեալը.

«Մեծագոյն պայքարի տակնու.
վրայութեան ու արհաւիրքներին
մէջ մենք անկատար կերպով գնա.
հատած և ըմբռնած ենք հայ ազգի
ողբերգութիւնը՝ որու մարտիրոսու.
թեան առաջ կանգնեալ Պեղծաբանի
հոգեվարքը և լեհաստանի աւե.
րուժը: Հազիւ հիմա մեզ կը հասնին
վաւերական մանրամասնութիւններ
այն կողմակերպութեան և սքանկազդիկ
արհաւիրքների մասին որոնց տակ
կը ճնշուի այժմ հին և գոթախոս հայ
ցեղին վերապրող սերունդը: Եւրո.
պայի մէջ թիւրքին վերջին կայանը

անոր առջև կը բանայ Ասիա եւ.
հանջելու ճանապարհը և նա միշտ
չարայար վարուած է իր նահանջի
վերջին բուռները: Այսօր կը վերա.
կենդանանան 1895ի յիշգրտութիւն.
ները՝ միմիայն վերստին մարելու
համար: Հայաստանի ազատագրիկ
որոնք կարող էին ի հարկին պաշտ.
նել իրենց ընտանիքները, իրենց
ստաներէն առնուած տարուած են
կոտորու թիւրքիայի համար, և տե.
ղափոխութեան ձեռն աակ երախա.
ներ և կանայք կարտաքուրթ իրենց

ստաներէն: Իր բանտարկութեան մէ.
ջարդերի այս գոհերը ենթակայ են
թիւրքական անկաշկանդ սանձա.
ռակութեան ամենաբոսի ստրտա.
ներին: Այդ լուրերի մեր մէջ ար.
թընցուցած բնագոյական զարհու.
րանքը աւելի էր սաստկանայ երբ
կը յիշենք որ մենք (Անգլիա.
ցիքս) ազգովին կապակցութիւն մը
ունինք օգնանեան կայսրութեան նա.
հանդներին մէջ բարենորոգումներ
մտցունելու երաշխաւորութեան հետ:
Այդ պիտակցութիւնը պէտք է
ձառնալ միայն ամբապնդելու մեր
գնահատելի վարձուքը՝ վերջնական
հայտութեան պայմաններին մէջ առ.
վիճելի կերպով տեղաւորելու համար
Հայաստանի ազատագրութիւնը իր
կեղծքի ճանկերից: Այժմ թող
լաւ գիտնայ Ռարձրագոյն Դուռը իր
գերմանացի թերագրիչներին և փո.
ղախներին հետ, որ այսօր հասց.
հայկական արիւնին համար պիտի
պահանջուի ոչ հեռաւոր և ոչ էլ ան.
հաստատ մի հաշիւ: Միամիտմանակա.
յիւր հերոսական ճիգեր կընեն իրա.
գործելու իրենց սեփական ազատու.
թիւնը: Վաճի մէջ տնոնք վաճառեցին
թիւրք զորքերին և քաղաքը պաշտ.
պանեցին ամեն յարձակումների դէմ
մինչև որ բուռական ոյժեր օգնու.
թեան հասան: Փրկագործման օրը
անոնց պիտի գտնէ արժանի իրենց
պահանջած ազատութեան:

Պահպանողական մամուլը Եւրոպ.
բուռականացած է արձանագրելով
լարդերի, բռնի տեղափոխութիւն.
ներք լուրեր և հայկական կարմիր
խաչի նպատակի փոշեր: Միմիայն
Morning Post գերմանական մէթո.
ները քննադատելու առթով իր
խմբագրականի մէջ կը գրուէր.
Գերմանացիներին թիւրքական դա.
ղանութիւններին դէմ որոնք ի գործ
կը դրուին Անատոլիի և Կիլիկիայի
գիւղացիներին դէմ:

Աւելի հետաքրքրութիւն ցոյց
կուտայ դաւառական մամուլը: «Bir.
mingham Post» միսիոնարական աղ.
բիւրներէ առնելով մանրամասներ կը
հաղորդէ Զէյթունի, Տէւրք Եւրի և
Մարաշի կացութեան վրայ: Իսկ
խմբագրականով էլ կը յայտնէ գրէ.

Թէ միևնոյն մտքեր ինչպէս «Տէլի
Եւրոպ. Գեռ» իր վերալիւնաւորելով
«Yorkshire Post» արտատպելով Ա.
Ահարոնեանի յօդուածը «Journal de
Genève»-էն, կը խօսի Հայաստանի բը.
նական գեղեցկութեան մասին: Յի.
շելով հայկական ազատագրութեան
անյաջող փորձերը, կեղծակամք է որ
Հայաստան պէտք է վերստին ա.
յ ինքնուրոյն գոյութիւնը:
(Եւրոպական)

Արշակ ԶԱՄԲԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Թուրինի Հայերի կողմէն ստացած ենք
փրանսերէն լեզուով խմբագրուած կարե.
ւոր շրջաբերական մը որի հարցէն Թարգ.
մանուէլանը կը գնենք անոյ «Արմէնիստի
մէջ»
Թուրին (Torino) քնակող Հայերը
տեսնելով Հայաստանի խիստ ողբեր.
գական վիճակը ուր թիւրքերը
մանկերը կառնած գաղանների պէս
արիւնտախնձ և գիշատիչ՝ սրտած
են բնակիչ ընել Հայերը, զայրոյ.
թով լցուած և վշտաբեկ սրտով չեն
կարող խնդրած ձեռք իրենց եղբայր.
ներին այսպիսի նահատակութեան
առջիկ: և միւս կողմէ տեսնելով որ
քաղաքակրթութեան սեղանին վը.
րայ գոհուած իրենց աղին: հայրե.
նիքը բաւակ սն ճանչցուած և գնա.
հատուած չէ ազատութեան աղին:

1. Խառնուել լեզուով պարբերա.
կան թերթ մը հրատարակել, ծա.
նօթագրելու նպատակով Հայ ազգի
քանկութիւնները և անոր մտաւո.
րական ու արուեստագիտական մա.
ռանգութիւնը կազմող ամէն ինչ,
իր ծագումէն սկսած մինչև մեր օրե.
րը: Այդ հրատարակութիւնը, գեթ
իր սկզբնական մասնակներին մէջ,
իսկապէս քաղաքական յատկանիշ
մը չպիտի ունենայ:

2. Գիրքեր և գրքոյկներ հրատա.
րակել Հայաստանի և իր քաղաքա.
կըրթութեան վերաբերեալ:
3. Խառնուել լաւագոյն բանաստ.
ներին միջոցով Հայաստանի վրայ բա.
նաստութիւններ (conference) ընել
տալ իտալիայի գիւտաւոր քաղաքնե.
րին մէջ:

4. Ջանալ Հայաստանի համար ի.
տալական յանձնախումբ (comité) մը
կազմուելուն:
Այս ծրագրի գործադրութեան
համար՝ ժողովը իր կողմէ յանձնա.
խումբ մը կազմեց որ կը բաղկանայ
հետեւեալներէն: Տիարներ Տ. Բ. Եւր.

Զրադեան, Տ. Բ. Եւր. Ստեփանեան,
Տ. Բ. Եւր. Ստեփանեան և ֆրոֆէսէօր Ֆե.
րահեան:

Եանձնախումբը իր առաջին նըս.
տի մէջ Տ. Բ. Եւր. Զրադեանը նա.
խագահ ընտրելէ յետոյ, զբաղեցաւ
մանաւանդ իր ծրագրի գործադրու.
թեան համար հարկ եղած գրա.
մական խնդրով և հետեւեալ որո.
շումները առաւ.

1. Հարկ եղած հիմնադրամը պի.
տի գոյանայ իտալիա և Իւրոպայի ու
Ամերիկայի գաղութները բնակող Հա.
յերէ հանգանակուած կանխիկ առ.
ստվարներով:

2. Կանոնաւոր հաշուաւարութիւն
պիտի լինի և ամէն երեք ամիսը ան.
գամ մը հաշիւ պիտի արուի ամառ.
վճարով բոլոր մասնակցողներին:

3. Անմիջապէս երբ ստորագրը.
ւած գումարները թողարկեն, ծրա.
գրի առաջին մասի գործադրու.
թեան պիտի ձեռնարկուի, հրատա.
րակելով քառամուս անգամ երեւանի
կազմուած ամսաթերթ մը:

4. Թերթին անունը պիտի լինի
ARMENIA:

5. Տ. Բ. Եւր. Տէր Ստեփանեան
պիտի ստանանէ Թերթին տնօրէ.
նութիւնը և վարչութիւնը:

6. Պատուակալ տնօրէնութիւնը
պիտի յանձնուի իտալացի անձնա.
ւորութեան մը:

7. Ամսաթերթը ձգեալուց պիտի

զրկուի ամէնէն նշանաւոր ախուր.
ներէն և լրագրիչներին, ինչպէս նաեւ
խառնուել մեծամեծ անձնաւորու.
թիւններին: Ամսաթերթը հանգա.
նակութեան մասնակցողները նոյն.
պէս կընդունին ձգեալու:

8. Նամակ և դրամ պէտք է լըր.
կել այս հասցեով Dr. N. Der Stepa.
nian, Corso Regina Margherita N. 78.
TORINO (Italie):

Դուրին, 5 օգոստ. 1915
Եանձնախումբի կողմէն
Նախագահ
ԶԱՄԲԱՐՅԱՆ

Եանձնախումբը վերագրեալ շրջաբերա.
կան-ծրագրին հետ միասին հրատարակած
է նաեւ փրանսերէն լեզուով կոչ մը որի
Թարգմանութիւնն է հետեւեալը:

Հայեր,
Կը խնդրուի ձեռնէ որ նկատի
առնէք ներսիկուած ծրագիրը և
բարեհաճիք, եթէ կընդունիք մեր
գողափառները, հաղորդել մեզի
ձեր հաւանութիւնը և որոշել միայն.
զամայն ինչ որ կը յօժարիք ամսե
ամիս վճարել այս հայրենասիրական
ձեռնարկի յաջողակէս իրագործման
համար:

Հայեր,
Մեր գործադր Հայրենիքի ներկայ
ժանր ողբերգական բուռնութիւն մը
նէ ոչ ոք կրնայ անգործ ձեռք ելնէ
լեւեց կրնար զենք առնել և մերմար.
տիրապետող եղբայրների սպնութեան

անոնցմէ Եր. սպաննուածներէն 4ը
Դաշնակցականներ են, զեղադործ
վահան վարդանան, Թ. փոլատ,
Մկրտիչ Դարիպեան և Թ. վարդի-
կեան. իսկ մէկը Հնչակեան է. կըս-
ւի թէ Մուրատ անունով:

— Պրուսիա հարուստները իսլա-
մացուցած են. իսկ աղքատները
քլած:

Ատարազարի Հայերը ևս քլած են.
— վերջերս Պոլսէն արտարած են
բաւական Հայեր, մեծ մասով վանե-
ցիներ, Սերաստացիներ և Տիվրիկ-
ցիներ:

— Տրապիզոնի կոտորածէն վերջ
Ձեռքած որբերը եւրոպական հաս-
տատութիւններէ մէջ կը խնամուին
եղեր հայ օրիորդներէ աշակցու-
թեամբ, բայց տեղին իթթիկատի
պետը իմանալով այդ, Պոլսէն հը-
րաման բերել կուտայ և կարգիւ
անոնց խնամուիլը և որբերը դուրս
քշելով ճանապարհին սպաննել կու-
տայ. իսկ հայ օրիորդները կը հա-
ւաքեն մասնաւոր տան մը մէջ որբ
յետոյ բռնի պոռկանոցի մը կը վե-
րածեն իթթիկատեան վայրենիներին
համար:

ԹԻՐԻԲԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրքական տեղային իշխանու-
թիւնները Բ. Դուռն հրաման ըս-
տացի են ժողովուրդը հրաւիրելու
... երկնց դրամական կարողութիւն-
ներ կառավարութեան նստիւններ.
կրին պաշտպանութեանը համար:
Տեղային իշխանութիւններն ալ ի-
րենց իրաւասութեան տակ գտնուող
ների ցանկերը պատրաստելով, ի-
րաքանչիւր անձի վճարելիք գումարը
իրենք որոշեր են կանխաւ քմահա-
ճօրէն: Աւելորդ է ըսել որ այդ հը-
րամանին ամէնէն աւելի զոհ գնա-
ցողները Հայերը կը լինին: Մինակ
Անդրիանուպոլիս քաղաքէն 35.000
սամ. ոսկի կանգանակեր է կառա-
վարութիւնը նուիրատուութեան ա-
նունով:

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը բա-
ցարձակապէս մերժած լինելով որ
Գերմանիան թիւրքիսին ուղղմամբ
թերք զրկէ չեղօք երկիր եղող Ռու-
սիանիւն անցունելով, Թիւրքերը
նեղը ձեռքեր են այժմ ապրամթեր-
քի մասին և թիւրք մամուլը սկսեր
է սատարիկ գանգատիլ Ռուսիանէն,
անոր այդ վարմունքը հակաբարեկա-
մական անուանելով:

— Կ.պօլսի մէջ ամէն բան սոսկա-
լի կերպով թանկացեր է. Հացին
քիլոն որ տակաւին մէկ սովիս առաջ
35 սանդիմի կը ծախուէր, 1 ֆր. և
25 սանդիմի բարձրացեր է այժմ:
Հարիւրաւոր խոյաններ, այր, կին և
մանուկներ, ամէն օր կը խմբուին
քաղաքապետարանին առջև և հաց
ու նպաստ կը խնդրեն:

— Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ
Թիւրքերը այրեր են ամբողջովին
Իզմիտ (Նիկիոմիդիա) քաղաքը և կո-
տորներ են ամբողջ ժողովուրդը: Կո-

տորածներն ու հրդեհը տներ են
երկու օր:

Ինչպէս յայտնի է, աշտեղ ոչ մի.
այն Յոյներ, այլ և Հայեր չատ կան:

ՍԻՐԻԱԻ ԾՈՎԵԶԵՐՔԸ

Ֆրանսական Ծովային Նախարարութե-
նէն հաղորդուած է հետեւեալը:

Սիրիայի ծովագերքը պաշարող
Ֆրանսական Նաւատորմի զօրքերէն
լոկատ մը գրաւեց Բիւատ կղզին որ
լաթաքիսի և Թիւրքիսի միջև կը
գտնուի: Ֆրանսական զրօշակը, կղզի
զին վրայ ծածանեցաւ սեպտեմբեր
1ին առաւօտեան ժամը 9ին: Դի-
մադրութիւն չեղաւ. ժողովուրդը
չատ լաւ ընդունելութիւն մ'ըրաւ:
Ֆրանսացի Նաւատորմիներն:

— Կ.պօլսէն կիմացնեն թէ իտա-
լական մարտանաւեր կը յածին Ատա-
լիսի և Մէրսինի միջև:

ՏԱՐՏԱՆԷԼ

Ֆրանսայի պատերազմական նա-
խարարութեան սեպտ. 2ին հա-
ղորդուած է հետեւեալը:

— Օգոստոսի վերջին շաբաթը, իր
ամբողջութեան մէջ շատ հանգաբա-
նեցաւ հարաւային ռազմաճակատին
վրայ: Հիւսիսային շրջանակին մէջ,
բրիտանական զօրքերը յաջող կը-
ռիւներ ունենալով գրաւեցին Պե-
լիս և Ամֆարգիս արևմտեան կող-
մէն: Մարտի 2-ը որ միջ-
կողմէն սատարիկ կը մրցէին իրենց
ձեռքն ունենալու համար:

Արդէն ծանուցած էինք որ մեր
օգնական զօրքերէ մին օգոստ. 20ին
Աղապշի. Լիմանի Նաւակայքին մէջ
Թիւրքական փոխադրանաւ մը ըն-
կըղմած էր: Ատոր վրայ պետք է
աւելցնել նաև որ անգլիական ընդ-
ծովեայններ 4 փոխադրանաւեր դոր-
փիլուհար ընկղմած են, 2ը միևնոյն
կէտին վրայ և 2ը կալիպոլիսի նշա-
ղարաի միջև: Մարտանաւերի թըն-
դանթները վնասած են նեղուցին
մէջ կեցած շատ մը նաւերի:

— վերջին լուրերը կիմացնեն որ
Անգլիացիները յաջողեր են օգնա-
կան նոր զօրքեր ցամաք իջեցնել կա-
լիպոլի թերակղզիի շատ մը կէտե-
րին վրայ:

ՊԱՐԱՆԵԱՆ 2Է-ՁՈՔ ՏԷԼՈՒԹԻՆԵՐԸ

վէնիգիլոսի կառավարութիւնը
պատերազմական մաքսախուսութիւ-
նը արգիլելու համար օրինական
մրցելի մը ներկայացուց Գուստա-
տանի Երեսփոխանական Ժողովին
որ ընդունեց: Մաքսախոյսներին
դէմ խիստ պատիժներ դրուած են
այդ օրէնքի մէջ սրի նպատակն է
վերցնել այն գաղութարութիւնները
որոնց ենթարկուած էին մինչև այժմ
յոյն առևտրական նաւերը անգլիա-
կան մաքսանաւերի ըրած այցելու-
թիւններին և քննութիւններին պատ-
ճառով:

— վերջին լուրերին նայելով, մո-
տեցած է ժամանակը որ Պուլկա-
րիան ալ բացարձակապէս քառեակ
համաձայնութեան կողմը բռնէ: Ար-
դէն արգիլեր է ունէ արտահանու-
թիւն ընել թիւրքիսի որով շատ մը
ուստեստեղէններ սաստիկ թանկացեր
են Կ.պօլսի մէջ:

ՄԱՐՍԷԼԻԱՐՆԱԿ ՊՈԼԿԱՐՆԵՐԻ 2ՕՐԱԿՈՁԸ

Մարսէլյան Պուլկարները 3
շաբաթի շափ կայ որ Պուլկարիսի
զինւորական իշխանութիւններէն զօ-
րակոչի անհատական թուղթեր ըս-
տանալով կը մեկնին Մարսէլէն:

Պուլկարական իշխանութիւնները
խիստ միջոցներ ձեռք առած են
արգիլելու համար օտարականների
մուտքը Տէտէաղան: Այդ նաւահան-
գըտի մօտակայքը հաստատուած
հսկողութիւնը 50 տարեկանէն վար-
եղող զինւորացու Պուլկարների վի-
ճակագիրը պատրաստելու համար
պատերազմական նախարարութեան
վերջերս տրուած հրամանը կապա-
ցուցանեն թէ Պուլկարիսի շարժու-
մը մօտալուտ է որի նախանշաններն
սկսած են երևան գալ այժմ:

ՀԱՄԵՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Արևմտեան ռազմաճակատին վրայ
այս վերջին ժամանակներ պատե-
րաճական յանձնէն ուժքին ստորագ-
րութիւնները կատարուած են Աւ-
շասի մէջ: Ֆրանսացիները կը յա-
ւաղիմեն այդ կողմը կանոնաւոր և
լաւ որոշուած ծրագրի մը համեմատ:
Գերմանացիները իրենց ջանքեր
կեդրոնացուցած են այժմ Մէտըն-
զերի պաշտպանութեան համար որ
չատ կարեւոր դիրք մ'ունի ռազմա-
գիտական տեսակետով և Ֆրանսա-
ցիներին ձեռքն անցնելու վրայ է
այժմ:

Ռուսիայի կողմը մեծ ճակատա-
մարտը կը շարունակուի Ֆրիկտորի.
խոյատի մօտ ուր Ռուսերը կորովի
դիմադրութիւն մը կ'ընեն, մեծ կո-
րուստներ պատճառելով Գերմանե-
րին: վիլհելմի հիւսիս-արևմտեան կող-
մը, վիլիմաի վրայ, Ռուսերը հա-
կայարձակում մ'ընելով 35.000 հո-
գի սպաննեցին կամ վիրաւորեցին.
բայց իրենց բոլոր կորովին հակա-
ռակ, շարունակեցին իրենց նահանջը:
Պուլկարիսի մէջ Ռուսերը յարձա-
կում մ'ըրին Դիւմպօլթի հարա-
ւին և արևմտաքին վրայ և բաղձա-
թիւ գերիներ բռնեցին:

— Կովկասի փոխարքային զինւո-
րական օգնական Նշանակուած է զօ-
րավար Եւառուշքովի որ պատերազ-
մական գերագոյն հրամանատար նի-
կոյա մեծ դքսի սպայակոյտի պետն
էր:

— Կըսուի թէ Գերմանները գեպի
Պետրոգրադ ուղին գաղութական
գտնելով, մանաւանդ երբ ձմեռը վը-
րայ կը հասնի, կը խորհին իրենց
յարձակման ուղեգիծը փոխել և քա-

լել հարաւային Ռուսաստանի վրայ
ուր կլիման աւելի մեղմ է և բերքերն
ալ առատ:

— Իտալական կառավարութիւնն
սկսած է այժմէն պատրաստութիւն
ներ տեսնել յառաջիկայ գարունին
զօրաբանակ մ'ունենալու որ հիմակ-
ուանին կրկին կամ եռապատկը
լիւի և յարմար բազէին կարենայ
վճարական հարուած մը տալ:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԷՆ

ԾԱՆՈՒԹԻՐՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու-
կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետեւեալ
գիրքերը, որոնց արժէքները նշանակուած
են իրենց առջև:

Մարսէլէն գուրո գրկելու ճանապար-
հածախքը գնողին վրայ է. ուստի հաշ-
ւի դիւրութեան համար կը նշանակենք թէ
Մարսէլի մէջ ծախուելու գրքերը և թէ
փոստով ուրիշ քաղաք գրկուելու գրքերը:
(Այս վերջինները փակագծի մէջ դրուած
ներն են: Արժէքը կանխիկ շտապ,
ւած գիրք չըղկուի: Արձանագրուած (re-
commande-registree) ծրարով ստանալ
ուղղութիւնը պէտք է 25 սանդիմ աւելի դըր-
կեն իւրաքանչիւր ծրարի համար որ 2 ֆ-
լեւն աւելի պէտք չէ կ'ընէ:

ՁԱՆՈՁԱՆ, ՀՐԱՏԱՊ ԵՎ ՌԵԿԵՆԶԻՐ

Հայկ. Որսմ. Քիպարեան-Արցունկնց.
ՍՐՏԻ ՄՐՄՈՒՆՁՆԵՐ. Հայ բանաստեղ-
ծութիւններ ֆրանսերէն թարգմանու-
թեամբ. հեղինակի լուսանկարով:
Գինն է 2 ֆրանկ. հղանալուան թղթի
միջոցով:

Ստանալու համար գրիմը հեղինակին 15,
rue Jean-Goujon, Paris: Կարելի է ստա-
նալ նաև Արմենիայի գրասենեակէն Մար-
սէլի մէջ: (Մարսէլէն գուրո գրկելու
համար 2.10 կամ 2.85):

Կ. ՊՈԼԻՍ (Գեղատիպ Հրատարակու-
թիւն մ'է որ կը պարունակէ 2. Ս.
Երեմեանի յուշերն ու տպաւորութիւնե-
րը, 1909-1912-ին գրուած: Զարգարուած
է 120ի մօտ պատկերներով որոնք կը
ներկայացունեն պօլսական տեսարաններ,
չէնքեր, հայ ու օտարազգի անձեր և այլն:
Կ.պօլիս իր բնական գեղեցկութիւններով
և ինչ ինչ հրաշալի չէնքերով աշխարհի
չքնադաշտի մէջ վայրը համարուած լի-
նելով, շատ հետաքրքրաշարժ կը լինի
անուշադ Կ.պօլիսի ընթերցումը, մանա-
ւանդ որ քիչ տեսնէն գուցէ ասոնց հետ-
քերը միայն թողած պիտի լինին: Գինն
է 5 ֆր. և 50 (6 ֆր.):

Եզովյան (Ռոյն երեկի առակախօսին
կենսագրութիւնը և իր 300է աւելի իմաս-
տալի, գրուածնոց և կրթող առակները կը
պարունակէ: Ամէն մէկ առակի վրայ անոր
բարոյական իմաստը գրուած է թէ՛ գրա-
բար և թէ՛ աշխարհաբար երկու տող օտա-
նաւորով. առակին տակն ալ աշխարհաբար
գրուած իրաւական բացատրութիւն մը և
գրաբար 8 տող օտանաւոր: Առակն երբ բա-
ցատրող բաղձաթիւ պատկերներով դար-
դարուած է: Կր բաղկանայ 540 երեւոյթէ,
բայ ի պատկերներին յատկացուած երես-
ներէն: Գ. տպգր. 2 ֆր. և 30 սնդմ. (2.60):

Haic & elus. A National Dram.
composed by M. J. Zorab. Calcutta.
1895. Գին 2.40 (2.50):

ՄՐԷԼ. — ՊՐԵՍԷ

ԳՈ ՔՈՒԿԱԼՆՈՒՆ
Է:
Հայերէն Վոյսա. Փոստ. Վոյսա.
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi